

Kiertotalouslailla kohti kiertotaloutta?

Suomen ympäristöoikeustieteen seuran syyspäivät 4.9.2025

Erityisasiantuntija Olli Laukkanen, ympäristöministeriö

Esityksen sisältö

1. Kiertotalous sääntelyn kohteena ja ilmiönä
2. Taustaa kiertotalouslakihankkeesta ja esittelyä arvioitavasta sisällöstä
3. Normiohjauksen mahdollisuudet ja rooli kiertotalouden edistämässä
4. Muusta kiertotalouden sääntelystä ja ohjauksesta
5. Yhteenveto

Kiertotalous sääntelyn kohteena ja ilmiönä

- Alkaen ”kiertotalouden” määritelmästä – mitä oikeastaan tavoitellaan ja miksi?
 - Mitä pitäisi mitata?
 - Miten pitäisi ohjata?
 - Millä tasolla pitäisi ohjata?
- Ei ole ympäristöongelma/-ilmiö, vaan keino esim. niiden lievittämiseksi. Mitä tämä merkitsee lainsäädännölle vrt. muu ympäristöoikeus?
- Mitä merkitsee ”koko elinkaaren huomioon ottaminen” yhdessä laissa?
 - Kiertotalous läpäisee talousjärjestelmän; miten sitä pitäisi säännellä yhdessä (jätelain päälle rakentuvassa) laissa?
 - Kuinka muodostaa johdonmukainen kokonaisuus jäte- ja tuotesääntelystä (+ lukuisista muista sääntelyn aloista)?

Taustaa kiertotalouslakihankkeesta

- Työryhmän [asettamispäätöksessä](#) asetettiin tavoitteet (ks. seuraava dia) uuden lain valmistelulle. Tavoitteet nousevat pitkälti hallitusohjelmasta.
- Kiertotalouslakihanke ([Jätelaki III-hanke](#)) on voimassa olevan jätelain kokonaisuudistus.
- Työryhmän keskeisin tehtävä on arvioida lain mahdollista uutta sisältöä ja ohjauskeinoja, joilla on lisäarvoa kiertotalouden ja kiertotalousliiketoiminnan edistämisessä.
 - Kiertotalouslain valmistelu tapahtuu tiiviissä vuorovaikutuksessa jätealan ja kiertotalouden yhteistyöryhmän (JÄKKI) kanssa.
- Hanke on tärkeä myös EU-säätelystä johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi ja siitä seuraavien taloudellisten riskien ja kustannusten vähentämiseksi (esim. yhdyskuntajätteitä koskeva kierrätystavoite, SERiä koskeva keräystavoite, muoviomavaramaksu).
- Työryhmän mietintö valmiina 12/2025, hallituksen esitysluonnos lausunnoille alkuvuodesta 2026.

Kiertotalouslakihankkeen tavoitteet

- A. Selkeytetään jätealan lainsäädännön systematiikkaa ja suhdetta etenkin tuote- ja kemikaalisääntelyyn. Näin vähennetään sääntelytaakkaa ja luodaan mahdollisimman ennustettava toiminta- ja investointiympäristö kiertotalouden toimijoille.
- B. Vahvistetaan tuotteita ja jätteitä koskevan sääntelyn elinkaarinäkökulmaa, lisätään kiertotalousmarkkinaa edistävää ohjausta ja toimia materiaalikiertojen edistämiseksi.
- C. Parannetaan jätteisiin ja jätehuoltoon liittyvän tiedon julkisuutta ja saatavuutta.
- D. Vähennetään vapaamatkustusta tehostamalla laillisuusvalvontaa ja luodaan yrityksille mahdollisimman tasapuoliset lähtökohdat toimia ja innovoida.
- E. Pannaan täytäntöön valmisteltavana olevaa EU-sääntelyä, kuten jätedirektiivin muutos ja ajoneuvojen kiertotalousasetus. Pyritään samalla varmistamaan, että Suomi saavuttaa EU:n lainsäädännössä asetetut ja lähiaikoina asetettavat uudet tavoitteet, jotka koskevat mm. yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätystä, rakennus- ja purkujätteen hyödyntämistä materiaalina ja elintarvikejätteen vähentämistä.

Kohden tavoitteita – nostoja arvioitavana olevista keinoista (1/2)

- Lämpileikkaavana vaikutusmekanismina jätelain etusijajärjestyksen tiukentaminen, laajentaminen ja selkeyttäminen.
- **Lakisääteisen suunnittelun** kehittäminen sekä kiertotaloutta koskevat pitkän aikavälin **tavoitteet** joko laissa tai suunnitelmissa.
- **Uudelleenkäytön edistäminen**: uudelleenkäytön määritelmien tarkentaminen, jätteiden uudelleenkäytön valmistelun lupamenettelyn keventäminen, velvollisuus kunnille edistää uudelleenkäyttöä.
- **Kierrätyksen ja lajittelun parantaminen**: kierrätyksen laatua koskevat määritelmät, erilliskeräysvelvoitteiden tiukentaminen (pakkaus- ja biojäte, muovijäte), lajittelun lainmukaisuuden tehostaminen, yleinen lajitteluvelvollisuus, raportointivelvollisuuksien kehittäminen, eri toimijoiden tiedotus- ja neuvontavelvollisuudet, jne.
- **Jätteenpolton ja sen kasvihuonekaasupäästöjen hillintä**: sekajätteen lajitteluvelvoite, kierrätyskelpoisen jätteen tiukempi polttokielto, energiajätteen keräyksen rajoittaminen, jätteenpolton vähentäminen (huom. myös verotus, EU:n päästökauppa, sekä linkki CO₂-talteenoton kehitykseen).

Kohden tavoitteita – nostoja arvioitavana olevista keinoista (2/2)

- **Kysynnän lisääminen:** julkisten hankintojen hyödyntäminen kiertotalouden edistämässä ja käyttöosuusveloitteet.
- **Taloudellista ohjausta** on käsitelty työryhmässä siten, että arviointi tukee HE:n laatimisen kannalta tarpeellista vaihtoehtojen tarkastelua.
- **Jätteisiin ja jätehuoltoon liittyvän tiedon julkisuuden ja saatavuuden parantaminen**
- **Vähennetään vapaamatkustusta tehostamalla laillisuusvalvontaa** – kehityskohteina mm.
 - jätelain rangaistussäännös, hallinnollisen seuraamusmaksu (nykyisen laiminlyöntimaksun sijaan), valvonnan tehostaminen ja toimivaltasäännösten kehittäminen.
- Lain rakenteessa otetaan huomioon **EU-säätelystä aiheutuvat muutostarpeet**.
- **Tuottajavastuujasto** valmistelee ehdotuksen tuottajavastuuta koskevaksi lainsäädännöksi työryhmälle syksyllä 2025.

Normiohjauksen mahdollisuudet ja rooli kiertotalouden edistämässä

- Lainsäädännöllisen ohjauksen/normiohjauksen mahdollisuudet kiertotalouden edistämässä vrt. taloudellinen ohjaus ja informaatio-ohjaus.
- Kiertotalouslain rooli suhteessa taloudelliseen ohjaukseen?
- Tavoitteisiin perustuva sääntely – mahdollisuudet ja sudenkuopat?
- Tiettyihin toimialoihin kohdistuva erityisohjaus vs. yleislaki?

Muusta kiertotalouden sääntelystä ja ohjauksesta

- EU:n lainsäädännön kehitys, ml. ekosunnittelun asetuksen ((EU) 2024/1781) lähestymistapa
 - Jäte- ja tuotelainsäädännön rajapinnat – molemmat kurottavat kohti toisiaan?
 - Komission valmisteleva ”EU:n kiertotaloussäädös” (ehdotus Q4/2026)
- Kiertotalouden sääntelyn johdonmukaisuus/jännitteet muiden säädössektorien kanssa
 - Esim. immateriaalioikeudet: pohjautuuko IP-oikeuksien perusajatus lineaarisiin tuotantomalleihin; sisäänrakennettu konflikti kiertotalousajattelun kanssa?
- Huom.: Kiertotalouden lainsäädäntöä uudistetaan ja kiertotalouteen vaikuttavaa EU:n sääntelyä pannaan täytäntöön myös muuten kuin kiertotalouslakihankkeessa, esim.:
 - [Jätelaki II –hanke](#) (yhdyskuntajätehuollon kilpailuneutraliteetti, jne.), [UTU-hanke](#)
 - SER-direktiivin muutos, akkuasetus, jätteen siirtoasetus, tavaroiden korjausttamisdirektiivi, pakkaus- ja pakkausjäteasetus, teollisuuspäästödirektiivin muutos, CRMA, jne.
 - + muu ohjaus / soft law: strategia- ja ohjelmatyö, ei-sitovat ohjeasiakirjat, jne.

Kiitos!

Olli Laukkanen
Erityisasiantuntija
puh. 029 525 0099
olli.laukkanen@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

